

VANCOUVER BİOMEDİKAL SÜRELİ YAYINLARA YOLLANAN YAZILAR İÇİN YENİ TEK TİP KURALLARI

Çeviri: Dr. Erdem TOĞROL*

* Nöroloji Uzmanı, GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi

Aşağıda sunulmakta olan dokümanı hazırlanma öyküsü 1978'e dayanmaktadır. Bu yıl İngiliz Kolombiyası Vancouver' da buluşan bir grup genel tıbbi süreli yayın editörü, dergilerine gönderilen taslaklarının formatı için temel kuralları belirlemeye çalışmışlardır. Bu grup daha sonra 'Vancouver Grubu' olarak tanındı ve geçen yıllar içinde bu grup giderek genişleyerek 'Uluslararası Tıbbi Süreli Yayın Editörleri Komitesi' ne dönüştü. İlk defa 1979' da yayınlanan bu doküman geçen yıllar içinde değişen şartlar ve yeni gereksinimlerin ortaya çıkması nedeniyle çeşitli ilaveler ve değişikliklere uğramış ve daha önce dört defa yenilenmiştir. Ocak 1997' de yayınlanan beşinci doküman daha öncekilerinin yerini almıştır. Halen dünya çapında 500' den fazla süreli yayın organı bu kuralları uygulamaktadır. Bu dokümanın tamamı ya da bir kısmının yayınlanması herhangi bir telif tabii değildir. Ancak kaynak gösterilmesi gerklidir. 1991' de yayınlanan versiyonu da bültenimizde (Cilt I Sayı:3 ve Cilt II Sayı:1-2) yayınlanmıştı. Son şeklini aşağıda okuyucularımıza sunuyoruz.

International Committee of Medical Journal Editors: Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals, New England Journal of Medicine, 1997 Jan 23; 336(4): 309-315 ' ten uyarlanarak çevrilmiştir.

BİR TASLAĞI SUNMADAN ÖNCE DİKKATE ALINACAK NOKTALAR

Fazla, tekrar ya da çifte basım

Fazla, tekrar ya da çifte basımdan kastedilen, daha önce yayınlanmış bir diğer yayın ile büyük oranda paralel olan yazılardır. Daha önceki yazı aynı yazar veya yazarlara ait olabilir, ya da farklı bir yazar grubunun imzasını taşıyabilir.

Kaynak niteliğindeki dergilerin okuyucuları okudukları makalenin orijinal olduğunu güvenebilmelidir. Bunun istisnası yazı içinde bu makalenin yazar ya da editörün gördüğü lüzum üzerine tekrar basılmış bir makale olduğunun belirtildiği yazılardır.

Süreli yayın organlarının çoğunluğu, daha önce başka yerde büyük oranda ya da tümüyle bildirilmiş çalışmalarla ilgili yazıları, ya da içeriğinin büyük bölümünün başka bir yerde yayınlanan ya da yayın için kabul edilmiş bir yazının içeriğinde yer aldığı çalışmaların kendilerine gönderilmesini istememektedirler. Başka yer deyimi, basılı ve elektronik tüm ortamları kapsamaktadır. Bu politika, daha önce yayınlanmak üzere başka bir süreli yayın organına yollanmış ve kabul edilmemiş yazılarla, bir çalışma ile ilgili bir on bildirim (örneğin poster ya da özet) izleyerek yayınlanan tam rapor ve yazıları içermemektedir. Aynı şekilde bilimsel-akademik bir toplantıda sunulmuş, ancak tam olarak kongre kitabı veya benzeri bir yayında yayınlanmamış, bu şekilde yayınlanma aşamasında olmayan, ve/veya yayınlanmak üzere değerlendirilmekte olmayan yazılar bu prensibin dışındadır. Bu tip yazılar uygun görüldüğü takdirde yayınlanma için değerlendirilmeye alınabilir. Toplantı basın bültenleri veya basın açıklamalarının değerlendirmeye alınması da aynı şekilde bu kuralı bozamaz. Ancak bunlar fazla miktarda ve ayrıntılı verilerle ve yazının tablo ve şekillerinin kopyaları ile genişletilmemiş olmalıdır. Herhangi bir yazı bir yayın organı editörüne gönderilirken bu çalışma ile ilgili daha önceki benzer baskılar ve varsa aynı makalenin daha önce başka yayın organlarına gönderilen diğer taslakları bildirilmelidir. Ayrıca çalışmada söz geçen vaka ve deneklerle ilgili daha önce başka bir yayın yapılmışsa bu da belirtilmelidir. Bu tür önceki yayınlar yeni yazıda referans olarak gösterilmelidir. Daha önceki aynı, benzer ya da ilgili basımların bir örneği de

editöre gönderilen mektuba eklenerek editörün konuyu ne şekilde ele alacağına karar vermesine yardım edilir.

Eğer yazarlar tekrar veya çifte basım kuralını çiğner, çiğnemeye teşebbüs eder, ya da yukarıda açıklanan durumlarda söz edilen bilgiyi vermezlerse ilgili süreli yayın editöründen uygun bir karşılık beklemelidirler. En azından derhal yayının reddedilmesi durumuyla karşılaşılabilirler. Eğer editör yayın aşamasında bu kuralın çiğnendiğinin farkında değilse ve yazı yayınlamışsa, tekrar veya çifte basım olduğu en yakın sayıda bildirilir ve bu bildirim için yazara önceden bilgi verilmeyebilir. Bu bildirim ile birlikte yayınlanmak için yazardan bu konu ile ilgili açıklama istenebilir, ya da istenmeyebilir.

Gönderilmiş, kabul edilmiş, ancak henüz yayınlanmamış bir makaledeki bilgilerin önceden açıklanması (genellikle kitle iletişim araçları yoluyla) birçok derginin basım politikalarına aykırıdır. Çok ender durumlarda, süreli yayın organı editörünün izni ile, kısıtlı olarak bazı bilgilerin önceden açıklanması mümkün olabilir. Örneğin toplum sağlığı için tehlike yaratan önemli bir olaya karşı toplumu uyarmak gibi.

Kabul edilebilir ikincil basım

Bir yayının ikinci kez, aynı ya da başka bir dilde özellikle başka ülkelerde yayınlanması kabul edilebilir ve yararlı olabilir. Ancak bu durumda aşağıdaki şartların bulunması gereklidir:

Basım yapılan her iki derginin editörlerinin haberi olmalı, ikinci kez yayın yapılan derginin editörüne orijinal yazının bir nüshası, fotokopi, ayrıbaskı veya yazı şeklinde teslim edilmelidir.

Birincil yayının önceliğine dikkat edilmeli, iki yayım arasında en az bir hafta ara olmalıdır. Ancak iki yayım organının editörlerinin her ikisinin de mutabakatı ile bu süre aranmayabilir.

İkinci yayım birinciden farklı bir grup veya okuyucu kitlesine hitap etmelidir. Genellikle basit bir çeviri yeterlidir.

İkinci yayında ilk basımın bilgi, veri ve yorumlarını tümüyle aynı olarak yansıtmalıdır.

İkinci yayının kapak sayfasında okuyucu, meslekdaş, ve dokümantasyon yapan kuruluşların bilgisine sunulmak üzere yazının daha önce kısmen ya da tümüyle yayınlanmış olduğunu bildiren ve kaynağı gösteren bir dipnot bulunur. Uygun bir dipnot örneği şu şekilde olabilir: " Bu yazı daha önce ilk defa [süreli yayın organı adı ve referansı] da bildirilen çalışmanın sonuçlarına dayanılarak hazırlanmıştır. " Bu şekilde ikincil yayına izin verilmesi ücretsiz olmalıdır.

Hastaların mahremiyet haklarının korunması

Tüm hastalar gizli kalma hakkına sahiptirler ve bilgileri izin alınmadan gizlilik bozulamaz. Yazılı tasvirlerde, fotoğraflarda ya da soyağaçlarında hastanın tanınmasını sağlayacak bilgiler yer almamalıdır. Bu bilgilerin verilmesi bilimsel nedenlerle gerekli ise hastanın kendisinden (ya da da veli veya vasisinden) yazılı izin alınması şarttır. Bu iznin alınması yayınlanacak yazının son şeklinin bir örneğinin ilgili kişi tarafından bizzat görülmesini de içerir.

Hastayı tanımlayacak bilgi gerekli değilse verilmemelidir. Ancak kişinin anonimliğini sağlama amacıyla hasta ile ilgili veriler değiştirilmemeli ve yanlış bilgi verilmemelidir. Hastaların tanınmamasını tam olarak sağlamak çok zor, bazı durumlarda imkansız olabilir. Şüphede kalınan durumlarda yazılı iznin alınması önerilir. Örneğin fotoğraflarda hastaların gözünün maskelenmesinin yeterli korunma sağlamadığı kabul edilir.

Hastadan yazılı ve bilgi verilerek izin alınmasının gerekli olduğu ilgili süreli yayının yazarlara bilgi bölümünde belirtilmelidir. Böyle bir izin alınmışsa, yayınlanan yazıda bu durum belirtilmelidir.

YAZININ SUNULMASI İÇİN UYULMASI GEREKEN KURALLAR

Teknik kuralların özeti

Yazının tüm bölümleri çift aralıklı olarak yazılmalıdır.

Yazının her bölümü yeni bir sayfa ile başlamalıdır.

Makalenin akışı boyunca bölümler şu sıra ile yer almalıdır:

Kapak sayfası, özet, anahtar kelimeler, metin, teşekkür, kaynaklar, tablolar (her biri ayrı bir sayfada), resim ve tablo altyazıları.

Resimler 203 x 254 mm (8 x 10 in) boyutlarından daha büyük olmamalıdır.

Daha önce yayınlanmış materyaldeki bilgileri kullanma iznini ya da insan deneklerin tanınmasını sağlayabilecek fotoğrafların kullanılmasına olanak tanıyan izin belgesi işikte sunulmalıdır.

Copyright hakkında vazgeçme ve devretme ile ilgili belgeler ve diğer formlar işikte sunulmalıdır.

İstenen sayıda kopya gönderilmelidir.

Gönderilen her şeyin en az bir örneği yazarlar tarafından muhafaza edilmelidir.

Yazının hazırlanması

Gözlemsel ve deneye dayanan makaleler her zaman olmamakla beraber genellikle Giriş, Yöntem ve Tartışma gibi bölümler içerirler. Çok uzun makalelerde bu bölümlerin de kendi içinde alt başlıkları olabilir. Bu alt başlıklar özellikler, sonuçlar ve tartışma bölümlerinde yer alabilir. Diğer yazılarda, örneğin vaka bildirimleri, derlemeler ve başyazılar başka düzenler gerektirebilir. Daha fazla bilgi için ilgili mecmuaya başvurulmalıdır.

Yazı 216 x 279 mm (8 1/2 x 11 in) veya ISO A4 (212 x 297 mm) boyutlarında beyaz birinci hamur kağıda daktilo edilmeli veya basılmalıdır. Kenarlarda en az 25mm boşluk kalmalıdır. Kağıdın sadece bir yüzüne daktilo ile yazınız. Tüm yazı boyunca, başlık sayfası, özet metin, teşekkürler, kaynaklar, tablolar ve resim alt yazıları dahil, iki aralıklı daktilo ediniz. Aşağıdaki bölümlerin her biri yeni bir sayfa ile başlamalıdır. Başlık sayfası, özet ve anahtar kelimeler, metin, teşekkür, kaynaklar, her tablo, resim alt yazıları. Sayfaları başlık sayfasından başlayarak numaralayınız. Sayfa numaraları her sayfanın sağ üst veya sağ alt köşesine konulmalıdır.

Disketlerdeki taslaklar

Bazı süreli yayın organları, son değerlendirmeye alınıp kabul edilme aşamasında bulunan yazıların elektronik formdaki (diskette) bir örneğini de isterler. Çeşitli kelime işlem formatları ya da tekst (ASCII) dosyaları kabul edilir.

Bu şekildeki disketler yayın organına sunulmadan önce yazarlar aşağıdaki konuların yerine getirildiğinden emin olmalıdırlar: Disketteki makalenin basılmış bir örneği de diskette birlikte verilmelidir. Diskete yazının sadece en son şekli konulmalıdır. Disketteki dosya adı belirtilmelidir. Disket dosya formatı ve dosya adını belirten bir etiketle etiketlenmelidir. Kullanılan yazılım ve donanım hakkında bilgi verilmelidir.

Yazarlar kabul edilebilir formatları, dosya adlandırma için tercih edilen özellikleri, kaç kopya istendiğini ve diğer ayrıntıları ilgili süreli yayının yazarlara bilgi bölümünden öğrenmelidirler.

Kapak sayfası

Kapak sayfası (başlık sayfası) aşağıdakileri içermelidir:

- Makalenin başlığı (kısa fakat yeterli bilgiyi verici nitelikte olmalıdır);
- Her yazarın bilinen ismi ve taşıdığı en yüksek akademik ünvan ile bağlı bulunduğu bilimsel kuruluş;
- Çalışmanın atfedilmesi gereken bölüm veya kuruluşların isimleri;
- Mevcut ise feragatnameler;
- Makale ile ilgili yazışmalardan sorumlu olan yazarın isim ve adresi;
- Ayrıbaskı isteklerinin yönlendirilmesinin gerekli olduğu yazarın isim ve adresi, ya da ayrıbaskı sağlanamayacağını belirleyen açıklama;
- Sayfanın altında en fazla 40 karakter uzunluğundaki altsatır veya makale göstergesi.

Yazarlık

Yazarlar arasında ismi geçen tüm şahıslar yazarlık şartlarını yerine getirmelidirler. Yazarların sıralaması tüm yazarların aralarında anlaşmaları ile belirlenmelidir. Her yazar çalışmada yeterli düzeyde yer almış ve makale içeriğinin sorumluluğunu yüklenebilecek durumda olmalıdır.

Yazarlık şu şartların sağlanması ile mümkündür:

- Çalışmanın planlanması, verilerin toplanması veya sonuçların değerlendirilmesi ve yorumlanması;
- Makalenin ilk müsvettesini hazırlamak veya var olan bilimsel içerik açısından makalenin eleştirel değerlendirmesi;
- Makalenin yayınlanacak son şeklini belirlemek ve onaylamak.

Bu sayılan (a), (b) ve (c) şartların tümünün sağlanması önemlidir. Sadece mali kaynak bulunması veya veri toplanmasına katılım yeterli değildir. Çalışmanın sonuçlandırılması için, anahtar rol oynayan her bölüm en azından bir yazarın sorumluluğunda olmalıdır.

Son yıllarda gitgide daha fazla sayıda çok merkezli çalışma yapılmakta ve bu nedenle yazar sayısı artmaktadır. Çalışmada yazar olarak gösterilen kişilerin tümü, ister başlığın altında, ister dip not olarak belirtilmiş olsun, yukarıda belirtilen ölçütlere uygun olmalıdır. Bu ölçütlere uygun olmayan grup üyeleri, teşekkür bölümünde ya da ek bölüm açılarak burada belirtilmelidir. İsimlerin sırası tüm yazarların ortak kararıyla saptanmalıdır. Bu sıralama değişik şekillerde yapıldığından, anlamının kavranması her zaman

mümkün olmayabilir. Yazarlar gerek görürlerse bu sıralamanın ne anlama geldiğini bir dipnot olarak belirtebilirler. Ancak yazarların bilmesi gereken bir nokta, kaynak olarak gösteriminde birçok dergide yazar sayısının kısıtlandığıdır. Amerikan Ulusal Tıp Kütüphanesi (NLM) MEDLINE'da sadece ilk 24 yazarı ve son yazarı listelemektedir.

Özet ve anahtar kelimeler

İkinci sayfada bir özet bulunmalıdır. (yapısız özetler için 150 kelimedenden, yapılı özetler için 250 kelimedenden fazla olamayacak şekilde) Özet, çalışma veya araştırmanın amaçlarını, ana işlemleri, deneklerin veya deney hayvanlarının seçim yöntemini, gözlem ve analiz metodlarını, ana bulguları (verileri ve istatistik anlamlılığını da verecek şekilde) ve sonuçlarını yansıtmalıdır. Çalışmanın yeni ve önemli yönlerini vurgulamalıdır. Özeti altında 3-10 adet kelime veya kısa kelime grubu, anahtar kelimeler olarak belirtilir ve özetle beraber basılarak makalenin indekslenmesine yardımcı olur. Index Medicus'un tıbbi konu başlıkları (McSh) listesinde yer alan terimler kullanılmalı; uygun terim bu listede yoksa yeni veya kullanılan terim seçilebilir.

Giriş

Makalenin amacını açıklayınız. Konu ile en yakından ilgili kaynakları veriniz ve konuyu ayrıntılı olarak tekrarlamayınız. Bildirilen çalışmaların veri ve sonuçlarını bu bölümde iletmeyiniz.

Yöntem

Gözlem veya deney yapılan denekleri (hastalar veya hayvanlar ve kontrol grupları) açıkça tanımlayınız. Yöntemleri, kullanılan malzemeyi (imalatçının isim ve adresini parantez içinde vererek) yeterli derecede ayrıntılı olarak belirtiniz. Böylece başka araştırmacıların da benzer çalışmalar yapmalarına olanak sağlanacaktır. Yerleşmiş yöntemleri kaynak vererek bildirin (İstatistik yöntemler dahil). Yayımlanmış, ancak iyi bilinmeyen yöntemler için kaynak verip kısaca açıklayınız. Daha önce kullanılmamış yöntemleri ise ayrıntılı olarak açıklayınız. Kullanılan tüm drog ve kimyasal maddeleri jenerik isim(ler), doz ve verilmiş yöntemi (yöntemleri) ile belirtiniz.

Geniş çaplı, rastgele örnekleme ile yapılan klinik çalışmaların bildirimleri tüm ana çalışma elemanları hakkında ayrıntılı bilgi vermelidir. Bu elemanlar arasında protokol (çalışma popülasyonu, araya girmeler, maruz kalmalar, sonuçlar, istatistiksel analiz için kullanılan metodlar), müdahalenin yapılması (rastgele örnekleme metodu, tedavi grupları arasındaki kullanılan drog farklılığının gizlenmesi) ve maskeleyen yöntemi (körleme) vardır.

Derleme gönderen yazarlar ilgili verileri bulma, seçme, ayıklama ve sentezleme için kullanılan yöntemleri açıklayan bir bölüm koymalıdır. Bu yöntemler özetle de anlatılmalıdır.

Etik

İnsan deneklerde yapılan denemeleri bildirirken, uygulanan yöntemlerin ilgili insan deneyleri sorumlu komitesinin (ulusal ya da bölgesel) etik standartları ile, 1975 Helsinki Deklerasyonu ve bunun 1983' deki ilaveleri ile uyumlu olup olmadığını belirtiniz. Hasta isimlerini, isim baş harflerini ve hastane kayıt numaralarını, özellikle resimli bildirilerde kullanmayınız. Hayvanlar üzerinde yapılan deneyleri bildirirken kurumun, ulusal deney konseyinin ya da ulusal kanunların hayvan deneyleri ile ilgili kurallarına uyulup uyulmadığını belirtiniz.

İstatistikler

Uygulanan istatistiksel yöntemleri yeterli ayrıntıda anlatınız. Bu anlatım konuyu bilen bir okuyucunun orijinal veriler elinde olduğu takdirde bildirilen sonuçları doğrulayabilmesini sağlayacak ayrıntıda olacaktır. Mümkün olan durumlarda bulgular nicel halde sunulmalı ve uygun hata veya güvenilirlik belirteçlerini beraberinde bulundurulmalıdır. Sadece istatistiksel hipotez testlerini kullanmaktan kaçınınız. Örneğin sadece P değerlerini kullanmak önemli nicel bilginin verilmesini engeller. deneklerin özelliklerini ve uygunluklarını tartışınız. Rastgele örnekleme seçilişinin nasıl yapıldığını, kör çalışma düzeneğinin nasıl sağlandığını açıklayınız. Çalışmada tedavi komplikasyonlarını bildirin. Gözlemlerin sayısını veriniz. Gözlemden kayıpları (örneğin klinik bir çalışmada çalışmadan ayrılan denekleri) bildirin. Çalışma düzeneği ve uygulanan istatistiksel yöntem için standart eserler (sayfa numaraları ile) kaynak gösterilmeli, benzer başka çalışmalara da söz konusu metodun veya yöntemin ilk defa bildirildiği çalışmaları kaynak göstermeden kaçınılmalıdır. Kullanılan genel bilgisayar programları belirtilmelidir.

Yöntemin genel bir açıklamasını Yöntem bölümünde yapınız. Sonuçlar bölümünde veriler özetlenirken bunlar değerlendirmek için kullanılan istatistiksel yöntemler bildirilmelidir. Sadece çok gerekli olan tablo ve

resimler kullanılmalı. Grafikleri çok bölümlü büyük tablolara alternatif olarak düşünün. Aynı verilerle hem tablo, hem grafik yapmayın. İstatistiksel terimleri, kısaltmaları ve sembolleri açıklayınız.

Sonuçlar

Çalışmanın sonucunu metin, tablolar ve resimlerdeki mantıksal dizin ile belirtiniz. Tablo ve resimlerdeki tüm verileri resimlerde tekrarlamayınız, sadece önemli olanları vurgulayınız ve özetleyiniz.

Tartışma

Çalışmanın yeni ve önemli yönlerini ve bunlardan çıkan sonuçları tartışınız. Giriş ve sonuç bölümlerindeki tüm veri ve diğer bilgileri ayrıntılı olarak bu bölümde tekrarlamayınız. Sonuçların anlamını ve sınırlamalarını, ayrıca ileride yapılabilecek çalışmalar için taşıdığı değeri bu bölümde tartışınız. İlgili ve yakın çalışmalarla çalışmanızın benzer ve ayrı olan noktalarını karşılaştırınız.

Varılan sonuçları çalışmanın amaçlarıyla ilişkilendiriniz. Fakat elde edilen verilerle doğrudan bağlantılı olmayan sonuç ya da yargılara varmaktan kaçınınız. Özellikle, doğrudan ekonomik veri toplanmadıysa ve bu yönde analizler yapılmadıysa, ekonomik avantaj ve masraflarla ilgili sonuçlar ve yargılarda bulunmaktan kaçınılmalıdır. Sonuçlandırılmamış çalışmalara atıf yapmaktan kaçınılmalıdır. Yeni hipotezlerinizi belirtiniz, ancak bunların yeni hipotez olduğunu mutlaka belirtiniz. Gereken durumlarda önerlerinizi sıralayabilirsiniz.

Teşekkür

Makalenin uygun bir yerinde (başlık sayfası, dipnot veya metnin sonunda; ilgili derginin kurallarına bakınız) bir veya bir kaç cümle ile:

- a) Kişilerden veya meslektaşlardan çalışma için gelen, ancak yazarlık derecesini bulmayan katkıları (örneğin bölüm başkanının genel desteği);
- b) Teknik açıdan yapılan yardımlar;
- c) Maddi ve teknik açıdan yapılan katkılar (bu katkıların cinsini belirtmek suretiyle);
- d) Çıkar çatışmasına yol açabilecek ilişkilerden bahsedilmelidir.

Yazının hazırlanmasına bilfiil zihinsel olarak katılan, ancak katılımı yazarlık derecesini bulmayan kişiler belirtilebilir, aldıkları görev ve yaptıkları katkı açıklanabilir. Örneğin "bilimsel danışman", "çalışmanın gözden geçirilmesi", "veri toplama", "klinik deneye katılma". Bu kişilerden isimlerinin yayınlanması için izin alınmalıdır. İsmen teşekkür edilen veya katkıda bulunduğu bildirilen kişilerden yazılı izin alınması yazarların sorumluluğundadır. Zira okuyucular çalışmanın, çalışma veri ve sonuçlarının bu kişilerce de onaylandığını düşüneneceklerdir.

Teknik Yardım, diğer katkıları bildiren paragraflardan ayrı bir paragrafta belirtilmelidir.

Kaynaklar

Kaynakları, yazıda ilk atıf yapıldığı sıra ile numaralayınız. Yazıda, tablolarda veya alt yazılarda atıf yapılan kaynakları parantez içinde numaralayınız. Sadece tablolarda ve alt yazılarda sözü edilen kaynaklar o tablo veya resimden yazı içinde ilk kez söz edildiği yere göre kaynaklar arasındaki sırasını alır.

Kaynaklar örneklerdeki gibi yazılmalıdır. Bunlar ABD Milli Tıp Kütüphanesi' nin (NLM) *Index Medicus'* ta uyguladığı kalıplara göre hazırlanmıştır. Dergi isimleri *Index Medicus'* taki stil ile kısaltılmalıdır. Bunun için "*Index Medicus' ta listelenen dergilerin listesi*" ne bakınız. Bu liste adı geçen kütüphane tarafından her yıl ayrı bir yayın olarak basıldığı gibi *Index Medicus'* un Ocak sayısında da bir liste olarak verilmektedir. Ayrıca bu liste NLM' in web sayfasından (<http://www.nlm.nih.gov>) elde edilebilir.

Mümkün olduğunca " kişisel haberleşme" şeklinde kaynak gösterilmemeli; sadece yayın için çok önemli olan bir bilgiyi içeriyorsa ve başka bir kaynaktan bu bilgi elde edilemiyorsa kullanılabilir. Bu durumda ilgili kişinin ismi ve haberleşmenin tarihi metin içinde parantez içinde belirtilmelidir. Yazı içinde bu şekilde yazılı haberleşmelere atıf yapılabilir de sözlü haberleşmelere atıf hiçbir durumda yapılamaz. Bilimsel makaleler için, yazarlar kişisel bir haberleşmenin kaynağından bu haberleşmeyi yayında kullanma iznini ve haberleşmedeki bilginin doğruluğunu onaylayan yazılı belge alınmalıdır.

Kaynaklar yazarlar tarafından orijinal metinlerden kontrol edilmelidir. Kaynakların verilmesinin doğru şekilleri aşağıdaki örneklerde gösterilmektedir. Bu belgenin (Vancouver şekli) kabul ettiği kaynak gösterim tarzı NLM' in veri tabanları için kullandığı tarzı (ANSI şekli) ile büyük oranda benzerdir. İki şeklin değişiklik gösterdiği noktalar ayrıca belirtilmiştir.

Sürelî Yayın Makalesi

1. Standart sürelî yayın makalesi

İlk altı yazar ismi yazıldıktan sonra ve ark. ekleyiniz (Not NLM şimdi 25. yazara kadar listelemekte; eğer 25 yazardan fazla varsa, ilk 24 ünün ismini listeleyerek sonra ve ark. eklemektedir).

Vega KK, Pina I, Krevsky B. Heart transplantation is associated with an increased risk for pancreatobiliary disease. *Ann Intern Med* 1996 Jun 1;124 (11): 980-3.

Seçenek olarak, eğer bir sürelî, bir cildi boyunca sayfa sayıları süreklilik gösteriyorsa (çoğu tıbbi sürelî yayında olduğu gibi) ay ve sayı numaraları yazılmayabilir. (Not: Tutarlılık için, bu seçenek "tek tip kurallar" da yer alan tüm örneklerde kullanılmıştır. NLM bu seçeneği kullanmaz).

Vega KK, Pina I, Krevsky B. Heart transplantation is associated with an increased risk for pancreatobiliary disease. *Ann Intern Med* 1996 Jun 1;124 (11): 980-3.

Altı yazardan fazla

Parkin Dm, ClaytonD, Black RJ, Masuyer E, Friedl HP, Ivanov E, et al. Childhood leukaemia in Europe after Chernobyl: 5 year follow-up. *Br J Cancer* 1996; 73:1006-12.

2. Yazar olarak kuruluş

The Cardiac Society of Australia and New Zealand. Clinical exercise stress testing. Safety and performance guidelines. *Med J Aust* 1996; 164:282-4.

3. Yazar olmayan ya da bildirilmeyen makaleler.

Cancer in South Africa [editorial]. *S Afr Med J* 1994; 84:15.

4. İngilizce olmayan makaleler

(Not: NLM köşeli parantez içerisinde başlığın İngilizce çevirisini verir ve o dili belirten kısaltmayı da ekler).

Ryder TE, Haukeland EA, Solhaug JH. Bilateral infrapatellar seneruptur hos tidligere frisk kvinne. *Tidsskr Nor Laegeforen* 1996; 116:41-2.

5. Eki olan ciltler

Shen HM, Zhang QF. Risk assesment of nickel earcinogenicity and occupational lung cancer. *Environ Health Perspect* 1994; 102 Suppl 1:275-82.

6. Eki olan sayılar

Payne DK, Sullivan MD, Massie MJ. Women's psychological reactions to breast cancer. *Semin Oncol* 1996; 23 (1 Suppl 2): 89-97.

7. Bölümü olan ciltler

Ozben T, Nacitarhan S, Tuncer N. Plasma and urine sialic acid in non-insulin dependent diabetes mellitus. *Ann Clin Biochem* 1995; 32 (Pt 3): 303-6.

8. Bölümü olan sayılar

Poole GH, Mills SM. One hundred consecutive cases of flap lacerations of the leg in ageing patients. *N Z Med J* 1994; 107 (986 Pt 1): 377-8.

9. Cildi olmayan sayılar

Turan I, Wredmark T, Fellander-Tsai L. Arthroscopic ankle arthrodesis in rheumatoid arthritis. *Clin Orthop* 1995; (320): 110-4.

10. Sayı ve cilt numarası olmama durumu

Browell DA, Lennard TW. Immunologic status of the cancer patient and the effects of blood transfusion on antitumor responses. *Curr Opin Gen Surg* 1993; 325 -33.

11. Sayfa numaralarının Roma rakamları ile verilmiş olduğu durumlar

Fisher GA, Sikise BI. Drug resistance in clinical oncology and hematology. Introduction. Hematol Oncol Clin. North Am 1995 Apr;9 (2): xi-xii.

12. Yazı tipinin gereksinim olduğunda belirtilmesi.

Enzensberger W, Fischer PA. Metronome in Parkinson's disease [letter]. Lancet 1996; 347:1337.
Clement J, De Bock R. Hematological complations of hantavirus nephropathy (HVN) [abstract]. Kidney Int 1992; 42:1285.

13. Geri çekilmeyi içeren makale

Garey CE, Schwarzman AL, Rise ML, Seyfried TN. Ceruloplasmin gene defect associated with epilepsy in EL mice [retraction of Garey CE, Schwarzman AL, Rise ML, Seyfried TN. In: Nat Genet 1994; 6:426-31]. Nat Genet 1995;11:104.

14. Geri çekilen makale

Liou GI, Wang M, Matragoon S. Precocious IRBP gene expression during mouse development [retracted in Invest Ophthalmol Vis Sci 1994; 35:3127]. Invest Ophthalmol Vis Sci 1994; 35: 1083-8.

15. Basılmış düzeltmesiyle birlikte makale

Hamlin JA, Kahn AM. Herniography in symptomatic patients following inguinal hernia repair [published erratum appears in West J Med 1995, 162:278]. West J Med 1995; 162:28-31.

Kitaplar ve diğer monografılar

(Not: Bir önceki Vancouver stilinde yanlışlıkla yayın evi ve yazar arasına virgöl yerine noktalı virgöl kullanılmıştır.)

16. Bireysel yazar (lar)

Ringsven MK, Bond D. Gerontology and leadership skills for nurses. 2nd ed. Albany (NY): Delmar Publishers; 1996.

17. Editör(ler), düzenleyen (ler) yazar

Norman IJ, Redfern SJ, editors. Mental health care for elderly people. New York: Churchill Livingstone; 1996.

18. Yazar ve basımcı olarak kurum

Institute of Medicine (US). Looking at the future of the Medicaid program. Washington (DC): The Institute; 1992.

19. Kitap bölümü

(Not: bir önceki Vancouver stilinde sayfa numarasından önce p yerine iki nokta üstüste kullanılmaktaydı).

Philips SJ, Whisnant JP. Hypertension and stroke. In: Laragh JH, Brenner BM, editors. Hypertension pathophysiology, diagnosis, and management. 2nd ed. New York: Raven Press, 1995. p. 465-78.

20. Konferans bildiri özetleri

Kimura J, Shibasaki H, editors. Recent advances in clinical neurophysiology. Proceedings of the 10 th International Congress of EMG and Clinical Neurophysiology; 1995 Oct 15-19; Kyoto, Japan. Amsterdam: Elsevier, 1996.

21. Konferans bildirisi

Bengtsson S, Solheim BG. Enforcement of data protection, privacy and security in medical informatics. In: Lun KC, Degoulet P, Piemme TE, Rienhoff O, editors. MEDINFO 92. Proceeding of the 7 th World

Uygulayıcı kurum tarafından yapılan

Feiid MJ, Tranquada RE, Feasley JC, editors. Helath services research: work force and educational issues. Washington: National Academy Pres; 1995. Contract No: AHCPR282942008. Sponsored by the Agency for Health Care Policy and Research.

23. Doktora tezi

Kaplan SJ. Post-hospital home health care; the elderly's acces and utilization [dissertation]. St. Louis (MO): Washington Univ.; 1995.

24. Patent

Larsen CE, Trip R, Johnson CR, inventors; Novoste Corporation, assignee. Methods for procedures related to the electrophysiology of the heart. US patent 5, 529,067. 1995 Jun 25.

Diğer basılmış döküman

25. Gazete makalesi

Lee G. Hospitalizations tied to ozone pollution: study estimates 50.000 admissions annually. The Washington Post 1996 Jun 21; Sect. A:3 (col.5).

26. Görsel işitsel materyal

HIV+/AIDS: the facts and the future (videocassette). St. Louis (MO): Mosby-Year Book; 1995.

27. Resmi döküman

Kanun

Preventive Health Amendments of 1993, Pub. L. No. 103-183, 107 Stat. 2226 (Dec. 14, 1993).

Kanun tasarısı

Medical Records Confidentiality Act of 1995, S. 1360, 104th Congç, 1st Sess. (1995).

Yönetmelikler ve benzerleri

Informed Consent, 42 C. F.R. Sect. 441-257 (1995).

Zabıtlar

Increased Drug Abuse. the Impact on the Nation's Emergency Rocoms: Hearings before the Subeomm. on Human Resources and Intergovernmental Relations of the House Comm. on Government Operations, 103rd Cong., 1st Sess. (May 26, 1993).

28. Harita

North Catolina. Tuberculosis rates per 100.000 population, 1990 demographic map. Raleigh: North Carolina Dept. of Environment, Helath, and Natural Resources, Div. of Epidemiology; 1991.

29. Dini yayınlar

The Holy Bible. King James version. Grand Rapids (MI): Zondervan Publishing House; 1995. Ruth 3: 1-18.

30. Sözlük ve benzer referanslar

Stedman's medical dictinary. 26 th ed. Baltimore: Williams & Wilkins; 1995. Apraxia; p. 119-20.

31. Klasik döküman

The Winter's Tale: act 5, scene 1, lines 13-16. The complete works of William Shakespeare. London.: Rex; 1973.

29. Dini yayınlar

The Holy Bible. King James version. Grand Rapids (MI): Zondervan Publishing House; 1995. Ruth 3: 1-18.

30. Sözlük ve benzer referanslar

Stedman's medical dictionary. 26 th ed. Baltimore: Williams & Wilkins; 1995. Apraxia; p. 119-20.

31. Klasik döküman

The Winter's Tale: act 5, scene 1, lines 13-16. The complete works of William Shakespeare. London.: Rex; 1973.

Basılmamış döküman

32. Basımda

Leshner AI. Molecular mechanisms of cocaine addiction. N Engl J Med. In press 1997.

Elektronik döküman

33. Elektronik formatta süreli yayın makalesi

Morse SS. Factors in the emergence of infectious disease. Emerg Infect Dis [serial online] 1995 Jan-Mar [cited 1996 Jun 5]; 1 (1): 24 [screens]. Available from: URL: <http://www.cdc.gov/ncidod/EID/eid.htm>.

34. Elektronik formatta monograf

CDI, clinical dermatology illustrated [monograph on CD-ROM]. Reeves JRT. Maibach H. CMEA Multimedia Group, producers. 2nd ed. Version 2.0. San Diego: CMEA; 1995.

35. Bilgisayar yazılımı dosya

Hemodynamics III: the ups and downs of hemodynamics [computer program]. Version 2.2. Orlando (FL): Computerized Educational Systems; 1993.

Tablolar

Her tabloyu ayrı bir sayfaya iki aralıklı olarak daktilo ediniz. Tabloları fotoğraf olarak vermeyiniz. Yazıda bahsediliş sırasına göre tabloları numaralayıp kısa bir başlık veriniz. Her kolon için kısa bir başlık veriniz. Açıklayıcı bilgileri ve standart olmayan kısaltmaları dipnot olarak veriniz. Dipnotlar için şu sembollerini sıra ile kullanınız: *, †, ‡, §, ||, ¶, **, ††, ‡‡.

Tablo içinde yatay ve dikey çizgiler kullanmayınız.

Her tablodan metinde söz edilmelidir. Başka yayınlanmış veya yayınlanmamış kaynaklardan veriler kullandığınız takdirde ilgili çalışmanın sahiplerinden izin alınmalı ve bu belirtilmelidir. Metnin uzunluğu ile ilişkili olarak çok fazla sayıda tablo konulması dizgi ve sayfa yapısı düzenlemede zorluklara neden olabilir. Taslağınızı göndereceğiniz süreli yayının sayılarını inceleyerek her 1000 kelimeye yaklaşık kaç tablo konulabileceğini saptayın.

Yayın editörü önemli ek bilgiler içeren, ancak basımı sorun yaratabilecek fazla tabloların bir arşiv servisine depolanmasını, ya da bunların yazarlardan elde edilebilecek şekilde hazır bulundurulmasını önerebilir. Bu durumda metinde, durumu bildiren bir not bulunur. Bu şekilde değerlendirilmesini istediğiniz tablolarınızı da metinle birlikte ayrıca gönderiniz.

Şekil ve resimler

İstenen adette tam resimler yazı ile birlikte gönderilmelidir. Şekiller profesyonel olarak çizilmeli veya fotoğrafı çekilmelidir; el yazısı veya daktilo ile şekil üzeri yazılar bulunmamalıdır. Orijinal şekiller, röntgenler ve diğer materyali değil bunların parlak siyah-beyaz fotoğraflarını gönderiniz. Genellikle 127x173 mm boyutlarında fotoğraflar uygundur (fotoğraf boyutları 203x 254 mm'den büyük olmamalıdır).

Harfler, numaralar ve semboller belirgin olmalı ve baskı için ufaltıldığında da okunabilecek büyüklükte olmalıdır. Açıklamalar ve başlıklar resim altı yazılarda verilmeli, resim içinde verilmemelidir. Her şeklin arkasında şekil numarası, yazar ismi ve şeklin üst tarafını belirten bir etiket yapıştırılmış olmalıdır. Şekillerin arkasına yazı yazmayınız, ataş ile fotoğrafı büzüştürmeyiniz.

Fotomikrografların içinde ölçek bulunmalıdır. Fotomikrografta kullanılan sembol, ok ve harfler resmin arka planıyla kontrast yapmalıdır.

Kişilerin resmi kullanılacaksa, ya kişiler tanınamamalı, ya da kişiden fotoğrafını kullanmak için izin alınmalıdır.

Metin içinde söz edildiği sıra ile şekiller numaralanmalıdır. Daha önceden basılmış bir resim kullanılıyorsa orijinal kaynak bildirilmeli ve sahibinden yazılı izin alınmalıdır. Yazar veya neşriyatçı kim olursa olsun izin alınması şarttır.

Renkli resimler için; ilgili süreli yayının renkli negatifleri, pozitif dia veya yansılar, ya da renkli basılmış fotoğraf mı istediğinin öğrenilmesi gereklidir. Resimle birlikte hangi bölümün basılacağını gösteren bir taslak resim editöre yardımcı olacaktır. Bazı dergiler sadece yazar ortaya çıkan ek mesrafı ödediği takdirde renkli resimleri basmaktadır.

Şekil alt yazıları

Şekil ve gösterimler için alt yazıları iki aralıklı olarak ayrı bir sayfaya daktilo edin ya da basıp, şekillerin sırasına göre bu başlıkları arap rakamları ile numaralayınız. Şekillerin bölümlerini belirtmek için sembol, ok, sayı veya harfler kullanılmışsa, bunların her biri alt yazıda ayrı ayrı açıklanmalıdır. Fotomikrograflarda ölçek ve boyama yöntemi açıklanmalıdır.

Ölçüm birimleri

Uzunluk, yükseklik, ağırlık ve hacim gibi ölçümler metrik birimlerde (metre, kg, litre veya bunların desimal katları) verilmelidir. Beden ısıları santigrat olarak, kan basınçları milimetre civa olarak verilmelidir.

Hematolojik ve klinik kimya ölçümleri SI birimlerine göre verilmelidir. Editörler, bunlara ek olarak SI olmayan veya alternatif birimlerin de kullanımını önerebilirler.

Kısaltmalar ve semboller

Taslağın dergiye gönderilmesi

TEK TİP KURALLARIN KAYNAK GÖSTERİLMESİ

Biyomedikal süreli yayınlara gönderilen taslaklar için tek tip kurallar ve ekleri ilk defa yayınlanmasından beri dünya çapında birçok dergide ve birkaç internet sayfasında yayınlanmıştır. En son şeklinin kaynak gösterilebilmesi için 1 Ocak 1997' den sonra yayınlanmış bir örneğe bakılması gereklidir.